

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Ogoljufano delavstvo.

Kako so opeharili tobačno delavstvo.

Ljubljana, 31. avgusta. V ljubljanski tobačni tovarni so se včeraj vršili burni prizori. Delavstvo je na izrazit način dajalo duška svoji nevolji nad pomanjkljivim povišanjem drag. doklad. Delavstvo je prav posebno nevoljno radi tega, ker je poznalo, da ga je belgrajska uprava vodila za nos, socialistična organizacija pa izlata in ogoljufala.

Stvar je v kratkem sledeča: Delavstvo se že skoro celo letošnje leto hodi za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Plača delavk - samic je na primer tako berakta, da danes za to plačo ne dobiš nobenega še tako slabo kvalificiranega delavca nikjer v nobenem še tako pasivnem podjetju. Samska delavka tobačne tovarne ima danes 204 krome tedensko, kar ni niti 30 kron na dan, kar je komaj za kruh, če se hoče pošteno nasititi. In vendar se od tobačnega delavstva zahteva, da dela dobro, vestno, natančno in zvesto. To vestno delavstvo služi z delom svojih rok državi stoletine milijonov, a za plačilo dobiva pa malo drobtinice kruha in cel koš neizpoljenih obljub.

Uprava monopolov je obljubila, da bo povišala na zahtevo delavstva doklade za 30, 35, 40 odstotkov. Včeraj pa se je izvedelo, kako si uprava monopolov, oziroma glasoviti demokratični finančni minister

mislijo izboljšanje delavskih plač. To se brez dvoma ni zgodilo brez vednosti socialistične organizacije, saj je znano, da njeni dobri zaščitniki sede pri upravi monopolov. In tako se je zgodil škandal, ki mu ga ni para, da so delavkam zvišali doklade (ne pa tudi temeljno plačo) le za 25 odstotkov, delavcem pa le za 30 odstotkov. Tako bo delavka, ki že 33 let dela v tovarni, dobila poviška celih 45 kron na teden. Mesto nekdanjih 204 kron, bo dobivala odsej 249 kron, tedaj niti 36 kron na dan. Isto je z delavci, ki so dobili 30 odstotkov poviška. Pač pa so gospodje v Belgradu za 40 odstotkov povišali doklade profesionalistom, ki so seveda vsi socialdemokrati ali komunisti. Na račun delavstva plačuje Belgrad in njegovi ministri komunistične agitatorje.

Mi nismo nevoščljivi poviškov profesionalistom. Tudi je prav, da imajo večje odstopke kot ostalo delavstvo. Toda sedanje razmerje je krivično. Zato ni čuda, da je oni del tobačnega delavstva, ki je doslej bil organiziran pri »rdečih«, čuti ogoljufanega po lastnih voditeljih in da sopznavajo, kao ga prodajajo ter jim obrača hrbet...!

Vsi poštene delavci, skupaj v organizacijo, kjer nas ne bodo prodajali za Judeževe groše!

Zločinstvo nad ljudstvom.

Slika iz boljševiške Rusije.

Ljubljana, 31. avgusta. Maksim Gorkij je v komunistični »Pravdi« nedavno podal žalostno sliko iz ruskega gospodarstva življenja: Dela se vsepovsod nepravilno površno, nezmislno, zlobno. Železniški vozovi se nalagajo tako, da se morajo med vožnjo gotovo pokvariti; z dragocennimi cirkularnimi žagami se žagajo tramovi in deske, ki so polni žrebljev; lešene hiše se podirajo za kurjavo in pri tem šipe, ki jih v Rusiji tako manjka, enostavno razbijajo; strešna pločevina rjavi po smetiščih, v hiše pa teče voda, ker so strehe raztrgane in jih ni s čem zakrpati; po vseh cestah in smetiščih leži staro železo, kmet pa nima s čim popraviti brane, pluga in drugega orodja; za vagon starega železa bi dal vagon kruha, a nihče mu ga ne pripelje; pomaga si na ta način, da gre na železniško progo ali most in si tam iz-

zača železa in odvijne vijakov ali pa si na kolodvoru poišče, kar bi mu moglo služiti. Tako se nezmislno in zločinsko zapravlja imetje republike. »Še nikoli nismo — zaključuje Gorkij — tako slabo in nepošteno delali kakor sedaj. To je posledica nezadostne prehrane, telesne slabosti — gotovo, toda še bolj posledica tega, da manjka zavest odgovornosti vsakega za vse, kar se v Rusiji zgodi.« S tem je zadel Gorkij žebelj na glavo. Le to bi bil moral še dodati, da so zavest odgovornosti v ljudstvu ubili boljševiški kolovodje sami, ker so ljudstvo popolnoma odrinili od sodelovanja na vladi in si prisvojili diktatorsko oblast. Brez sodelovanja in soodgovornosti! Ali se ne kažejo podobna znamenja tudi v našem gospodarstvu kot posledica centralizma, ki je lažja oblika diktatorstva? Slep je, kdor tega ne vidi.

Glavni napad na Arnavte.

Odpor Arnavtov zlomljen.

LDU Belgrad, 30. avgusta. »Politika« poroča iz Skadra, da so po razporedbi dobljen ojačen izvršile naše čete napad na celokupno albansko fronto, medtem ko že prej odbile vse napade Arnavtov. Pripravljalna akcija za napad se je pričela včeraj jutraj ter je trajala ves dan. Stra-

hovito delovanje našega topništva in ostalega orožja je zlomilo sovražni odpor ter omogočilo našim četam zavzeti neprijateljske postojanke Bušterice in vse postojanke proti Karabu in Desatu, ki jih je imel sovražnik zasedene še izza svojih poslednjih napadov.

da novoizvoljena občinska uprava čimprej prevzame svoje dolžnosti in prične z delom?

LDU Belgrad, 30. avgusta. Po izmenjavi misli med radikali in demokrati radi nove občinske uprave je bilo določeno, da se radikalni odborniki delegata Para Jovanovič in Rista Odavič sestanejo z demokratičnimi zastopnikoma Milošem Savčičem in dr. Kumanudijem. Na sestanku se je dosegel načelen sporazum, da naj bo kandidat za predsednika nove občinske uprave radikalec, za podpredsednika pa demokrat. Predsednik naj bi bil iz srede sedanega odbora. Določila tega sporazuma bodo v torek predložena strankinim odborom ter se bo ob tej priliki tudi razpravljalo o kandidaturi oseb, ki pridejo v poštev.

NOVA RUMUNSKA VLADA.

LDU London, 30. avgusta. (Reuter.) »Mornig Post« poroča, da je padla rumunska vlada. Florescu je baje dobil nalog, da sestavi popolnoma socialistično vlado.

Vladi kuratorja!

Riba smrdi pri glavi.

Bogata dežela smo, imamo vsega, kar more dati človeku narava, v največjem obilju. Imamo po veliki večini nadarjeno, podjetno, deloljubno prebivalstvo. Zemlje, jela in dela imamo še za milijone in milijone novih prebivalcev. Toda kljub vsemu temu je naša krona v zunanem svetu padla ravno ob žetvi na 5.50 švicarskih centimov — stotink. To takrat, ko si je za spoznanje opomogla celo avstrijska krona, da si je »Arbeiterzeitung« odkrito izjavila, da mora Avstrija še pred koncem tekočega leta napovedati konkurs. Naši javni nameščenci ponekod že tri mesece niso dobili plače, razna podjetja in dobavitelji: južna železnica, mlinarji in celo tiskarne odrekajo državi vsako nadaljnjo poslovanje ozir. dobavljanje na kredit, ker jim je država dolžna že visoke milijone in se ne zmeni za to, da bi svoje dolgove poravnala. Istočasno se steka po mnenju poznateljcev 60 odstotkov naše ogromne carine v nepoklicane žepe. To so gnjile razmere, ki smrdijo do neba.

Toda riba smrdi pri glavi! Ta glava je v prvi vrsti demokratični finančni minister Stojanovič. Njegovo roparsko politiko nasproti novim krajem, posebno nasproti Sloveniji in razne strankarskoobarvane njegove grehe so naši listi že opevovano razkrinkali in ožigosali. Toda sedaj se javlja izza brda nekaj, kar kakor velik prst kaže na finančnega ministra kot neposrednega glavnega krivca naše sedanje sramotne gospodarske mizerije. Zagrebški »Jutarnji List« piše o teh razmerah v svojem uvodniku dne 29. avg. t. l. kjer javno razkriva grehe, ki jih dela demokratični finančni minister na škodo ljudstva.

Rumunija je pred kratkim sklenila z Nemško Avstrijo trgovinsko pogodbo. Posledica tega je bila, da se je začel rumunski lej, v katerem mora Nem. Avstrija plačati kupnino za rumunsko žito itd., vsled povpraševanja po njem dvigati. Tudi mi smo sklenili neko kupčijo z Nem. Avstrijo. Nem. Avstrija nam je dolžna plačati skupno kupnino v znesku 60 milijonov dinar-

jev, po drugih vesteh 80 milijonov, a po vesti nekega tukajšnjega demokratskega lista celo 400 milijonov dinarjev. Logično bi bilo sedaj, ako bi logika pri nas ne bila postavljena na glavo, da bo vsled velikega povpraševanja Nem. Avstrije po dinarju vrednost naše dinarsko-kronske novčance šla na škodo avstrijske krone kvišku, kakor se je to zgodilo v Rumuniji z leji. Dunajska borza je tudi danes še merilo za trg centralne Evrope in tako bi se moral tečaj dinarsko-kronske valute dvigniti tudi v Curihu. Pa ne! Dogodilo se je obratno, da je dinarsko-kronska valuta v tem času začela padati, a na dunajskem trgu se je pojavila nova banka: H. Lustig & Comp., ki v masah meče na trg dinarsko-kronski denar in ruši njegov kurs. Gospod Lustig se tu ni prvi pot pojavil. Že preje so ga bili zasačili na našem ozemlju s kovčegi nabasanimi z našimi bankovci, ki jih je hotel izvoziti v Avstrijo. Te so mu odvzeli, toda na posredovanje (čegavo?) zopet vrnil. Ravno tako se je po prizadevanju njegovih mogočnih kupčijskih prijateljev zgodilo, da Lustig ni bil izgnan iz Jugoslavije, kakor je bilo že določeno. Kakor že ime pove, je Lustig pristen in obrezan Jud!

Prepričani smo, da finančno ministrstvo ne pozna delovanja ne dunajskih ne jugoslovanskih Lustigov-Judov, toda ono bi bilo dolžno, da našo javnost, ki ima pravico do tega, obvesti, v kateri in kakšni obliki se je izvršila plačilna transakcija za gori navedene milijone dinarjev. Naša javnost je spričo nastalih posledic za našo valuto čimdalje tembolj prepričana, da se je pri nabavi dinarjev ali mogoče pri podelitvi kredita Nem. Avstriji zgodila napaka, ki bo imela za nas v finančno-gospodarskem pogledu težke posledice.

Tako je torej delo te demokratske finančne politične veličine — ministra Stojanoviča, ki so mu demokrati peli slavo, kakor bi znal svet dvigniti iz tečajev. Dejansko je dvignil iz tečajev našo lastno valuto in naše lastno gospodarstvo.

Vse to kriči po — kuratorju! A ta kurator je ljudstvo. Ven z volitvami!

Slike iz Maribora.

Prva slika. Prostor: Sokolsko zborovanje v Nar. domu, čas: ponedeljek, 30. avgusta, pričetek ob 10. uri zj. (mesto ob 8. uri), zborovalcev 140. Razporeženje slabo. Srbi in Hrvatje vstajajo eden za drugim ter očitajo Savezu slab aranzma, nedisciplino članstva, ki je povzročila 3 urno zamudo. Savez odgovarja, da ne more nositi odgovornosti, če poedina društva kršijo disciplino.

Srbski Sokol-idealista govori o pomanjkanju morale v sokolstvu, o obnašanju sokolov in sokolic pod tribunami ga je sram govoriti, zahteva, da se Sokolicam prepove kajenje. Savez izjavlja, da je proti temu brez moči.

Hrvat-Sokol iz Čakovca ogorčeno govori: »to so bile orgije, da je bilo strahota, tako pijančevanje na Tezmem, po takem lepem sokolskem zletu je sramota za vso organizacijo. Savez zatrjuje, da je dal stroga navodila zoper pijančevanje, tedaj ni kriv za to sramoto.

Vodja kulturno-prosvetne sekcije se pritožuje nad brezbriznostjo za prosvetno delo, na Zvezino glasilo n. pr. je naročenih v celi Jugoslaviji le 3000 naročnikov. Preskrba s prehrano in s stanovanji ni bila urejena, Hrvat-Sokol zahteva, da naj se pod takim vodstvom ne prirejajo več Zvezni izleti. Zvezni načelnik ugotavlja, da vlada po večini žup stagnacija in brezdolje, izmed 19 žup jih dela le 5, graja premalo udeležbo na zletu, od izkazanih 45.000 članov in članic je prisotnih le 3000, od 20.000 slovenskih sokolov in sokolic le 2039.

Sokol-samostojnej obžaluje, da je med sokoli le 11 odstotkov kmetov, 28 odstotkov trgovcev in obrtnikov, vse drugo tvori sama inteligenca, ki je pa brez vsakega vpliva na kmetско ljudstvo, ker noče ži-

veti v njegovem duhu. Daje nasvete, kako naj se pridobe kmetje za Sokole.

Zvezni načelnik Vidmar zahteva tesnejše zveze s Čehi. Povdarja, da se je treba otresti starih nazorov (kat. prepričanje).

Druga slika. Prostor: stolna in franciška cerkev, nedelja jutraj in dopoldne: pri sv. maši 4 hrvaške sokolice, ki pristopijo tudi k sv. obhajilu, 11 članov in članic (hrvaških) je prišlo samo ogledat, drugo sokolstvo do 9. ure zj. pri počitku, potem pri skušnji.

Tretja slika. Zborovanje svobodomišelnega dijaštva, navzočih 21. Začetek mesto ob 8. uri jutraj ob 10. uri. Predsednik Ferijalnega Saveza ogorčen nad indolenco dijaštva.

Četrta slika. Prostor: Glavni trg, slavnostno zborovanje: Vzkliki proti »čukom«, klerikalizmu in črni gardi, o zasedenem ozemlju ni govora. Kmetškega ljudstva 300. Kolportaža sokolske knjižice: »Bramtom Srbom in Hrvatom o priliki izleta«. Iz brošure odseva strastno sovraštvo proti Orlom, zoper katerih prodiranje kliče na pomoč Srbe, Hrvate in vlado. Brošura je resnični odsev sokolske kulture.

To so nekatere slike s sokolskega zleta. In teh »kulturnih« elementov naj se bojimo?

MINISTRSKA SEJA.

LDU Belgrad, 30. avgusta. Pod predstvom regenta Aleksandra je bila danes ministrska seja na dvoru. Trajala je od desetih do trinastih popoldne. Razpravljali so o zunanem in notranjem položaju države ter se je tudi redigirala izjava vlade, ki jo bo podal ministrski predsednik v imenu kabineta na jutrišnji seji narodnega predstavništva.

OBČINSKA UPRAVA V BELGRADU.

LDU Belgrad, 30. avgusta. Poslanec Vasa Knežević je poslal ministru za notranje stvari nastopno vprašanje: Povožen prevzetja dolžnosti novoizvoljene občinske uprave v Belgradu, se je položila zakonito predpisana prisega ter je ob tej priliki g. Pavle Pavlovič v imenu komunistične skupine podal nastopno izjavo: »Naše komunistično stališče z ozirom na položitev prisega je zelo dobro znano. Toda poklicani v interesu siromašnih slovenskega ljudstva v Belgradu sprejmemo občinsko upravo in polagamo zavestno predpisano prisega.« Radi te izjave, ki ni nikakoli omejitve prisega, ste Vi, gospod minister v nasprotju z ustavo in zakonom s sredstvi državne sile prepovedali prevzetje dela in dolžnosti od naroda svobodno izvoljeni novi občinski upravniki tega sem prisiljen zaprositi, da mi v seji narodnega predstavništva izvolite odgovor, 1. s čim morete opravičiti tako svoje postopanje? 2. Hočete li poskrbeti,

Politične novice.

— **Tri točke.** Tri točke so, ki jih ima v programu svetovno svobodomiseltvo vseh barv: Ločitev zakona, ločitev cerkve od države in ločitev cerkve od šole. Te tri točke najdemo tudi v volilnem oklicu avstrijske socialne demokracije, ki ga je pravkar objavila. Odstavek, ki govori o teh treh točkah, je na prvem mestu pod naslovom: »Klerikalizem je sovražnik!« Socialisti se v njem pritožujejo, da so jih bili topot v boju za gornje tri točke meščanski svobodomiseltci in losvonromovci pustili na cedilu. Sedaj naj govore volilci sami in izvolijo socialnodemokratsko večino. — Mislimo, da bo Dunaj kljub mnogim tisočcem z vzhoda importiranih judov volil stranke, ki v svojem programu nimajo znanih treh točk. Danes ljudje že vedo, da je svobodomiseltvo slab lek za njihove rane, ki jih jim seka kapitalizem. In tudi to že vedo, da je jud in kapital eno in eno tudi kapitalizem in svobodomiseltvo. Zato se vprašujejo, kako pride socialna demokracija v službo svobodomiseltva.

— **Poraz socialistov v Srbiji.** Socialna demokracija v Srbiji nikoli ni imela znatne zaslombe v ljudstvu, dasi je imela v svojih vrstah nekaj res idealnih in sposobnih mož. Socialno demokratski nauk je pač prikrojen za industrijskega delavca ne pa za kmeta, a Srbija je kmetska dežela najčistejše vrste. Vendar je značilno, da je socialnodemokratska stranka pri zadnjih občinskih volitvah popolnoma propadla in so jo še tisti maloštevilni pristasi, ki jih je imela dosedaj, pustili na cedilu in šli med komuniste. Seveda pa ji tega ni treba pretragično jemati, ker bo komunističnemu triumfu bržkone kmalu konec in se bodo politične vode zopet stekle v redne struge. Tedaj bo tudi srbska socialna demokracija zopet smela na dan, kar sedaj ne sme in ne more.

— **Preosnova uprave v Avstriji.** Glasom ustavnega načrta, ki je tačas v razpravi v pododseku avstrijske narodne skupščine, se okrajna glavarstva odpravijo; namesto njih se ustanove okrajni ozir. okrožni zastopi z odnosnimi uradi. To pa tako, da se manjše dežele razdele v manjše upravne okraje, večje pa v okrožja in le-ta potem v okraje. Mestom se dajejo posebne pravice; tako ima vsako mesto, ki ima nad 15.000 prebivalcev, pravico, da se proglasi za lasten okraj ali okrožje. V delokrog okrajnih oziroma okrožnih zastopov spada javno zdravstvo, skrb za reveže, mladinsko skrbstvo, ustanavljanje in vzdrževanje bolnišnic, šolstvo in promet.

— **Protiv socialistični šolski preosnovi v Avstriji.** Katoliška učiteljska zveza za Avstrijo je na nedavnem svojem zborovanju v Salzburgu sklenila poziv na krščansko ljudstvo, v katerem opozarja na nevarnost, ki prete verski vzgoji v šoli po šolski preosnovi, ki jo je izdelal socialist Glöckl. Po tej preosnovi je prepuščeno dobri volji mladine, ali se hoče vdeleževati verskih vaj ali ne. Določbe o začetku in o zaključku šolskega pouka naravnost izključujejo dosedaj običajno službo božjo. Sploh je duh preosnovne nasproten vsaki versko-nravni vzgoji. Katoliško učitelstvo zavrača misel materialistične šolske vzgoje in se izjavlja za versko šolo. — Na zborovanju je bilo zastopanih 7000 katoliških učiteljev in učiteljic.

— **Politika starih vojakov.** Glasilo Zveze vojaških gazistov v Avstriji »Staatswehr« piše v nekem članku, kakaj je morala propasti stara avstrijska monarhija in kaj more rešiti nemški narod v bodočnosti. Pravi, da je vsa nesreča za Avstrijo prišla od tod, ker se ni maščevala za Sadovo (poraz 1866) in se je Dunaj podvrigel Berlinu. Nemškemu narodu je v bodočnosti namenjena velika vloga, toda le pod pogojem, da enkrat za vselej zavzame protestantske Hohenzollernce, se pokatoličani in združijo pod Habsburgom. Mrtvi junaki so se borili in umirali za cesarja, za cesarja se hočemo boriti in umreti živili! vzneseno deklamira člankar. O socializmu je člankar tega mnenja, da je nastal v velikih industrijskih krajih Nemčije, kjer ima nekaj opravičenosti, drugod in posebno v Avstriji pa prav nič. Prva zahteva in prva potreba je po njegovem mnenju ta, da se znižajo delavske plače. Tako zelo zakrknemo možgane vojaški poklic.

— **Kriva peta dunajskih krščanskih socialcev.** Odkar je umrl dr. Lueger, so izgubili dunajski krščanski socialci v maršikaterem oziru pravo smer. Tako so krenili s poti do prijateljstva s slovanskimi narodi, po kateri jih je vodil dr. Lueger, v naročje Madjarov. Tej svoji zmoti so ostali zvesti tudi po prevratu. Prav posebno vneti pa so postali za Madjare, odkar jih smatrajo za svoje zaveznike v boju za Habsburgovce in obnovitev habsburške monarhije. Tu ne štedijo niti interesov svoje lastne države, kaj še, da bi imeli kak ozir na slovanske nasledstvene države. Tako »Reichspost« z veseljem beleži vse vesti o gibanju Slovakov za odpad od Češke in zopetno združitve z Ogrsko. Še več: ta list z naslodo prinaša članke raznih odpadnikov in madjarskih slug, ki propa-

girajo gornjo misel. »Reichspost« res ni ničesar pozabila in se ničesar naučila.

— **Protiv srbskemu Radiću.** Belgrajska vlada je pod pritiskom javnega mnenja odredila, da bo poklicana oblast nadzorovala delo Gjorgje Čokorila, urednika sarajevske »Srpske Zore«, ki steklo napada jugoslovanstvo in dela propagando za Veliko Srbijo. Protiv Čokorilu uvedejo kazensko preiskavo.

— **Kovinarji za sovjetsko Rusijo.** Kovinarji so na svojem kongresu, ki se vrši v Kodanju, sprejeli sklep, v katerem pozivajo kovinarje celega sveta, naj odrečejo delo, kjer gre za izdelovanje orožja, streliva in drugih vojnih potrebščin za sovražnike sovjetske Rusije. Nadzorujejo naj naročila in z vsemi silami podpirajo transportne in železniške delavce v zadrževanju čet, orožja in municije.

Dnevne novice.

— **»Obljubljena dežela Socialija«** bo di v vsaki delavski hiši in družini. Naj ne bo delavca, ki ne bi bil prebral te knjižice, ki nam pove, kako bi bilo v državi z uredniškim socialističnim programom. Razposlila jo »Katoliška liga« v Ljubljani. Izvod stane 2 K; za prodajalce in vse ki pošlejo denar naprej, 1 K 50 v.

— **Gibanje italijanskih kovinskih delavcev.** 20. avgusta t. l. so začeli kovinski delavci po celi Italiji z »obstrukcijo« ali pasivno rezistenco. V gibanju je nad 200 tisoč delavcev, ki se dele v štiri glavne skupine: Centralno zvezo, sindikalistično, katoliško in anarhistično organizacijo. Samo delavstvo v zasedenem ozemlju se gibanja ne vdeležuje, ker so tamkajšnja podjetja sedanje zahteve po zvišanju plač že lani dovolila.

— **Davek na javne prireditve** je uvedla zagrebška mestna občina, in sicer se plača od prireditve v vstopnino 10 odstotkov kosmatega dohodka, od prireditve, kjer ni vstopnine, marveč se pobirajo prostovoljni prispevki, primeren pavšal ali 2 K 50 v — 5 K od vsakih 100 m² zabavnega prostora.

— **Za nravni prepoved trgovskega stanu.** Nemci so spoznali, da se je v zadnjih dobach v trgovski stan globoko zajedla nemoralnost. Nekoč je trgovski stan stal tako visoko, da je bila njegova čast nedotakljivejša nego plemiška. Poštenje je bilo njegovo temeljno načelo. Danes je v trgovini prevladalo mnenje, da poštenje s trgovino nima nobenega opravka. Vsak sme voditi svoje kupčije tako, kakor mu najbolj nese. To zanikanje vsake morale se iz trgovskih krogov kakor kuga širi v vse ostale sloje. Trgovska čast je bila vedno merilo za nravno čustvanje kake dobe. In po tem merilu stoji današnja doba niže, nego katerakoli prejšnja. To je usodno in treba nemudoma storiti vse, da se razmere obrnejo zopet nazvoj. V to svrhu je treba preosnovati vso vzgojo trgovskega stanu, uveljaviti drugo mišljenje o trgovini, dvigniti pojme o gospodarski etiki, obnoviti trgovsko poštenje in odgovornost. Za ta nravni prepoved trgovstva in s tem splošnosti se zavzemajo grof Roedern, Karel Scheffler, Rathenau, Gustav Bunzel i. dr. Podobni glasovi so se slišali opetovano že tudi pri nas in to po pravici. Tudi med nami se je vgnezdila moralna neobčutnost v trgovini in gospodarstvu sploh. Treba je, da se skoraj zavemo propada, ki nam preti in se zavrnemo nazaj na pravo pot. Poštenje velja!

— **Šibanje na Ogrskem.** Madjarskemu parlamentu je predložen zakon o uvedbi šibanja kot kazni za presoptke proti tuji lastnini, morali in osebni varnosti. Zakon naj bi veljal tri leta. — Znani krščansko-socialni poslanec Gieswein se je izrekel protiv uvedbi šibanja.

— **Trboveljska premogokopna družba in Sokol.** Iz Trbovelj: Že dalje časa lahko upa na lažjo službo ali na mesto v pisarni pri rudniku v Trbovljah le kdor je član tukajšnjega Sokola. Starosta Letnik je menda izposloval pri svojem svaku Bidovcu, ki je tajnik ravnatelja pri rudniku, da le tisti dobe boljše mesto, ki prinese s seboj sokolski pečat, kakor je bil do komunističnega prevrata v maju le tisti »naprej vzeti«, ki je bil socialistično žigisan. G. Bidovec, ki ima pravzaprav nastavljanje in napredovanje delavstva in nižjega uradništva v svojih rokah, čisto nedvomljivo kaže, kdo je njemu ljub. Pred par dnevi je milostno nagovoril neko mater, ki ima doraščajočega sina, ki sčasoma tudi upa na kako mesto pri rudniku: »Ali je vaš sin pri sokolu ali pri čukih?« S to psovko je dal dovolj razumeti, kdaj sme računati na njegovo milost. Kdo vstvarja »podrepanke«? Ali ne protekcija in korupcija pri trboveljski premogokopni družbi tukajšnjemu Sokolu?

— **Vlom v Trzinu.** Pri kočarici Mariji Dane je bilo vlomljeno in pokradeno iz zaklenjene omare goljufje v vrednosti 4910 K.

— **Zaradi goljufije** so aretirali kamniški orožniki Rudolfa Lorberja, ki je bil zaposlen za nočnega čuvaja v železni tovarni na Perovem in je izvalil Ivanu Merharju prstan vreden 500 kron, 501 K v de-

narju in mu ukradel 100 K vredno srajco. Avgustu Šnablu 780 K, Alojziju Logorju 20 kron in drugo blago, tako da so bili prizadeti oškodovani za 2115 kron.

— **Ce ima kdo lepega psa,** ki rad popade se mu lahko kaj pripeti. Tako je moral plačati denarne kazni 60 K Janko S., ker je njegov pes popadel hčerko dr. Preglja za nožo.

— **Valute.** Dne 30. avgusta na zagrebški borzi: 1 dolar 112 K; 100 avstrijskih kron 42 K; 100 carskih rubljev 135 K; 100 francoskih frankov 735 K; 1 napoleon 410 K; 100 nemških mark 230 K; 100 rumunskih lejev 245 K; 100 italijanskih lir 520 K; 1 angleški funt 420 K; 100 češkoslovaških kron 195 K.

Ljubljanske novice.

— **Ij Uprava Narodnega gledališča** v Ljubljani pozivlja gg. abonente, ki reflektirajo za bodočo sezono na svoje dose-danje prostore, naj se zglase do 5. septembra v pisarni opernega gledališča med 10. in 12. ter 3. in 5. uro. Od 6. septembra dalje se bodo sprejemali novi abonente. Cene iste kakor lani. Sezona se otvori v obeh gledališčih dne 16. septembra.

— **Ij Laški verižniki** vozijo neprestano po Bleiweisovi cesti manufakturo v Ljubljano. Povečini so to ljudje, kateri nimajo nobene pravice, da bi smeli kupčevati v Jugoslaviji; z avtomobili kvarijo ceste, ne da bi plačevali kaj davka pri nas in oškodujejo tudi železnico, ker ji ne plačajo voznine. Ali res ni mogoče tem nekonce-sioniranim veleverižnikom stopiti odločno na prste? Opozarjamo na nje gospoda svetnika Kerševana.

— **Ij »Mica Kovačeva«.** Franc Goršič je v Putrihovi gostilni zginit iz sobe, ko se je najedel vampov in napil ne da bi plačal. Ni mu pa bilo usojeno, da bi brez plačila napolnil želodec. Dobil je 24 ur zapora, kjer bo lahko premišljeval o vampih in o pivu, ki ga je spil zastonj.

— **Pretepač z metlo.** Bah Anton, predkaznovan, pristojen v Brežice, se je sprivil z brezovo metlo na gospo A. Grajzar-jevo in jo večkrat udaril z njo in tudi njenega sina Antona, starega 4 leta, poškoval. Zato bo sedel 3 dni.

Izpred porote.

— Po končani razpravi proti Jožetu Habetu, o kateri smo včeraj poročali, je po pravdoreku porotnikov razglasil g. dvorni svetnik Regally sodbo, s katero je bil Habet obsojen na 15 mesecev težke ječe.

— Popoldne je razpravljala porota o tožbi proti Filipu Kirchbaumerju, kateri je kradel v Zagrebu, v Mali Ligojni, in ko so mu tam postala tla vroča, v Mariboru, denar in posebno kolesa. Sodba: 5 let težke ječe.

TATVINA NA KOLODVORU V MEDVODAH.

— Pod predsedstvom g. dvornega svetnika Regallyja je porota danes pričela razpravljati o tožbi, katero je državno pravdnštvo vložilo proti delavcu Josipu Kopaču iz Vaš, Janezu Jarču iz Vaš, Francetu Jarču iz Vaš, Janezu Jurčiču iz Svetja in proti Mihi Jurčiču iz Svetja, od katerih so Josip Kopač, Janez Jarč in Franc Jarč obtoženi, da so v noči na 13. svečana 1920 ukradli iz zaklenjenega skladišča na postaji Medvode na škodo državne železnice 15 vreč lanenega semena, 1 vrečo koruze, in sodček barve in skupni vrednosti 16.584 kron; mlinarja Janez in Miha Jurčič sta pa Janeza Jarča nagovarjala, da naj jima prinese lanenega semena, katerega je dovolj v skladišču državne železnice v Medvodah in katerega mu hočeta plačati po 8 kron za kg.

— O tej zadevi je ljubljanska porota že v zadnjem zasedanju razpravljala, toda takrat se je razprava prelozila.

— Senatu predseduje dvorni svetnik Regally, votanta sta gospoda Zore in Žužek, obtožbo zastopa dr. pravnik dr. Ogo-reutz, Josipa Kopača je zagovarjal dr. Koka-lj, Janeza in Franceta Jarča dr. Frlan, Janeza in Miha Jurčiča pa dr. Švigelj.

— Josip Kopač in Janez Jarč se ne čutita kriva, Franc Jarč pravi, da se ne čuti krivega, ker sta »me onadva naprosila«. Janez Jurčič in Miha Jurčič se tudi ne čutita čisto nič kriva. Opoldne se je razprava prekinila in se bo nadaljevala ob 4. ure popoldne.

NOVA REŠKA USTAVA.

— **LDU Reka,** 30. avgusta. Preko tržaškega »Piccola« je objavil D' Annunzio, da je nova reška ustava, ki jo je sestavil, že dogotovljena in da izide z današnjim dnem. 50 izvodov te tistave bo izročil mestnim občinskim svetnikom, med tem ki bodo ostali razdeljeni med razna društva, časnike, politične in vojaške osebe ter v Italiji. Nad tem svojim najnovejšim delom je D' Annunzio pokazal sam zelo veliko zadovoljnost.

KUGA V BATUMU.

— **LDU Moskva,** 30. avgusta. (Brezlič-no.) V Batumu je izbruhnila kuga.

PODPORE LE ZA SRBIJO IN ČRNOGORO.

— **LDU Belgrad,** 30. avgusta. Na prvi seji novega komiteja za obnovo dežel se je določilo razmerje za nabavo poljedel-skih potrebščin za prizadeto poljedelstvo. Ob tej priliki je bilo določeno 40 odstotkov za obnovo poljedelstva, 35 odstotkov za obnovo obrti in 25 odstotkov za obnovo industrije. Po daljši razpravi je bilo sklenjeno, da se sredstva za obnovo dežel imajo dajati samo za obrt in poljedelstvo v starih mejah Srbije in Črne gore, ki sta največ trpeli tekom vojne.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

— **LDU Belgrad,** 30. avgusta. Za jutri ob šestnajstih je sklicana seja narodnega predstavnštva z znanim dnevnim redom. Drugo čitanje zakona o volitvi poslancev v ustavotvorno skupščino.

ZA UBOGE UČITELJIŠČNIKE.

— **LDU Belgrad,** 30. avgusta. Ministar za socialno politiko je v svrhu olajšanja izobrazbe siromašnih dijakov učiteljski odredil, da se obnovi kredit v višini desetih milijonov dinarjev v svrhu nabave desetih količin blaga in čevljev za te dijake.

POGAJANJA MED RUSI IN POLJAKI.

— **LDU Kovno,** 30. avgusta. (Litvinski brzojavna agentura.) Litvinski zunanji minister izjavlja v noti, ki jo je poslal poljskemu zunanjemu ministru, da bo Litvinska v poljsko-ruski vojni tudi še nadalje ostala nevtralna.

— **LDU London,** 30. avgusta. (Dun. KU.) Po vesteh iz Rima je papež storil korak v Varšavi in naprosil poljsko vladu, da poljske čete ne bi korakale čez meje Poljske vlada naj pri mirovni pogodbi kaže spravljivost.

— **LDU Pariz,** 30. avgusta. (Havas.) Listi poročajo iz Varšave, da se poljski državni zbor sestane dne 24. septembra.

— **LDU Pariz,** 30. avgusta. (Havas.) Iz Varšave poročajo, da je po zadnjih poročilih, ki jih je prejela poljska vlada iz Minska, razvidno, da je tam vsako delo nemogoče, ker se je zlomil drog brezižnih postaje. Ztradi tega se poljska delegacija ne more sporazumeti z Varšavo. Poljska vlada je protestirala pri sovjetski vladi zaradi težav, ki ovirajo zvezo, in je prosila, naj se pogajanja nadaljujejo v Rigi. Njomečnik poljske delegacije je v vsemih član-odpotoval v Brest Litovsk.

BOLGARSKI POSLANIK ZA BELGRAD.

— **LDU Belgrad,** 30. avgusta. Bolgarška vlada je zahtevala agremnt za Kostodorova, ki naj bi bil poslanik bolgarške vlade v Belgradu.

Razne novice.

— **r Pomen Sibirije za svetovno gospodarstvo.** Napol izstradana Evropa obrne svoje žalostno oko na »zlatu« sibirsko zemljo. Pojmi o Sibiriji kakor o »zlatu« deželi so pa pretirani. Za poljedelstvo tako velik, kakor štiri petine evropske Rusije. Prebivalcev je bilo v Sibiriji leta 1914 skoraj 13 milijonov. Sibirci primerjajo radi svojo domovino z Združenimi državami v Severni Ameriki. Bolje se da pramerjati s Kanado, ali Kanada ima več atmosferskih padavin in ne pozna toliko suše, kakoršno trpi včasih srednja Sibirija. Kjer prevladuje kontinentalna klima. A kljub temu so pa iz Sibirije pred vojno izvozili dosti žita, namreč 8 milijonov met-terških stotov na leto. V rodovitnem delu Sibirije uspeva posebno dobro pšenica. Poleg žita so važne kože, ki se izvažajo iz Sibirije. Vse, kar se je dalo izvoziti, se je izvozilo med vojsko v Združene države, tako, da zdaj ni več kaj večjih zalog žita ne kož. Zato pa cvete danes bolj re-barstvo. Reki Ob in Jensej slovite po lep- in okusnih ribah. Ribje konzerve so se izdelovale tam že pred vojsko. Izvažajo se s dandanes posebno v Evropo. Tudi mleko in masla se je leto za letom iz Sibirije mnogo izvozilo. Pravijo da se je vsako leto pet milijonov pudov (800.000 meterskih stotov) sibirskega masla povzilo po svetu. Neizčrpni pa so sibirski rudniki. Zlato, bakra, svinca in platine je tu kakor malo-kje na svetu. Nedavno so odkrili prostoro-ne premogove skladi. Torej se da Sibirija vendarle primerjati z Združenimi državami. Sibirci se smatrajo od nekaj časa svobodne ljudi. Jako se trudijo, da dobe avtonomijo. Znani so sibirski kozaki, ki obdelujejo obširna polja. Kozaki so po svojem mišljenju nasprotniki boljševikov.

Aprovizacija.

— **a V Ljudski mesnici »Vnovčeval-nici za živino in masla« na Sv. Jakoba nabrežju** se oddaja strankam meso od 7. ure zjutraj do 11. ure dopoldne. On-odjemalci, ki so prišli od 6. do 7. ure na vrsto, dobe meso od 7. do 8. ure do-poldne.

— **Odgovorni urednik** Jože Rutar. **Izdajatelj** konzorcij »Večernega lista«. **Tiska** »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.